

ЗИМОВА ІСТОРІЯ

2026

АНДРІЙ ЛІСОВИЙ

© 2018/2026 Андрій Лісовий. Усі права захищені.

Цей твір поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-ND 4.0).

Ви можете вільно копіювати та поширювати твір у будь-якому форматі за умови:

- зазначення авторства: Андрій Лісовий, «Зимова історія»
- збереження твору без змін

Створення похідних робіт (адаптацій, перекладів, реміксів) **не дозволяється** без письмової згоди автора.

З питань ліцензування звертайтеся на пошту: andrii.lisovyi2003@gmail.com

ЧАСТИНА 1

Зима. Містичний холод вкрив світ крижаним інієм. Не оминав жодного будинку, жодної химери на старовинних палацах, ні однієї тріщини у фіранках старих будинків. Тут при владі була хуртовина: пухнастий сніг не міг знайти місця, щоб просто впасти на землю. Було холодно. Справді холодно. Старе місто, ледь помітне крізь заметіль, готувалося до Різдва. Попри нестерпну негоду вулиці були забиті людьми: хтось поспішав із клунками подарунків, хтось потроху звертав прилавки на міському ринку, а хтось уже готувався приймати далеких родичів, що на віслючках, конях і волах тягнулися до міських брам з прилеглих містечок і селищ.

Здавалося, все просто: хто ж у різдвяну ніч буде поза домівкою, поза сім'єю... У будинках і хатинах потроху загоралося жовтогарячим. Місто починало здаватися темряві святої ночі. Найважче сьогодні було охоронцям на старих мурах королівського замку. Вони мали простояти на варті всю ніч. Чи було їм сумно? Майже напевне. Стояти на холоді, коли у ста метрах від тебе розгортається величне гуляння. Усередині палати замку охопила передсвяткова метушня, слуги бігали і бігали: різно-

сили таці з їжею, вішали останні прикраси до великого банкетного столу, хтось мив вітражі на вікнах, а музики вже налаштовували свої інструменти.

У цій шаленій метушні ніхто не помічав маленьку дівчинку, яка стояла посеред банкетного залу і роздивлялася старі портрети. У цьому їй допомагали язика вогню від факелів, які старанно розпалювала старенька служниця. Малюнки хоч і були старі, але гарно передавали кольори та атмосферу: маленька принцеса тільки й упізнавала інтер'єри власного замку. Замку її батька: ось якийсь чоловік у короні стоїть на тлі такого знайомого батькового кабінету, а наступна пані на обгорілій картині галантно сидить на стільці. Її сукня захопила дівчинку. «Чому я раніше не звертала уваги на ці малюнки?» — подумала вона. Її думки перервав чийсь лагідний голос:

— Ваша світлосте, пані Еліно, її високість чекає на вас зверху. — Це говорила її нянька та наставниця Герда. Молода жінка, одягнена у недорогі тканини.

— Іду вже, — сказала принцеса, востаннє кинувши погляд на портрети в залі.

Вони довго йшли разом з Гердою, щомиті підіймаючись усе вище і вище старими сходами. Еліна на мить зупинилася біля вікна: на вулиці стемніло, але ще можна було побачити, як сніг кружляє навколо стін. Краєм ока дівчинка вхопила вогник, що загорівся десь у даліні:

— Що це там? — здивувалася вона.

— Де, ваша світлосте? — Герда миттю виглянула у сусіднє вікно. — А, ви про те світло. Певно, запалили перші вогні на міській ратуші. Так роблять кожного Різдва або великого державного свята, пані. Нам час іти, королева не любить чекати.

«Хто як не я це знаю», — подумала принцеса, і вони знову продовжили свій шлях нагору. Палати королеви сяяли огрядністю: всюди був червоний бархат з позолотою. Принцеса зайшла

до кімнати, де на неї вже чекала матуся. Вогонь у каміні тремтів, як і дівчина, у передчутті чогось страшного. Останні місяці було тільки й мови про підбір «хорошої партії» для принцеси.

Королева стояла біля вікна. По її спині водопадами спадало золоте волосся. Таке ж гарне, як і в Еліні.

— Мамо? — голос дівчини здався їй тремтячим навіть собі.

— Заходь, — сказала королева. — Є розмова.

Еліна зробила кілька кроків. Герда зачинила за нею двері та залишилася ззовні. З кожною секундою серце починало битися частіше. Вона знала, про що йтиме мова.

— Після Різдва, — почала королева спокійно, — ми оголосимо про твої заручини. А щойно зійдуть сніги — відгуляємо весілля.

Еліна затремтіла, але не відповіла. Вона чекала головного. Хоча сльози вже почали підступати до очей.

— Герцог Альт, — додала мати, нарешті повертаючись. — Він достатньо впливовий, щоб утримати рівновагу в раді. Достатньо старанний, щоб не робити дурниць. І достатньо... пристойний.

— Ти хотіла сказати багатий? — Еліна різко глянула в материнські очі.

Королева тяжко зітхнула, схоже, ця розмова давалася нелегко не лише дівчині.

— Еліно, доню, ти вже не дитина, — вона повільно підійшла до дівчини. — Ти — принцеса і спадкоємиця. Тато дуже розраховує на тебе. А значить, твій шлюб — це державна справа. Особливо після... — королева опустила очі.

— Після того, як майстер Шевен сказав, що ти більше не зможеш мати дітей, — закінчила дівчина.

Тиша поглинула кімнату. Лише тихенько потріскував вогонь у каміні. Але Еліні стало різко холодно, ніби її щойно викинули на мороз. Вона знала, що так може бути. Але не була готова до цього прямо зараз.

— Я не вийду за нього, — різко відрізала вона.

— Вийдеш.

— Ні!

Королева підійшла ще ближче. Її обличчя було спокійним, але очі видавали всю тяжкість моменту. Так споглядають безнадію і безвихідь.

— Я знаю, як важко приймати такі рішення, — сказала вона тихо.

Дівчина пам'ятала, як минулого літа герцог Альт обмацував її руки, ніби оцінював коня на ярмарку. «Гарна шкіра», — сказав він тоді, усміхаючись негарними зубами.

— Мамо... — почала Еліна, ледь не плачучи, — із усіх можливих варіантів ви обрали цей? Ви не хотіли запитати мене? Чого хочу я?

— Ти надто багато думаєш зараз, — промовила королева. — Це минеться. Пройде час, а з роками багато що зміниться. От побачиш.

Еліна відчула, як щось у ній обривається. Як світ навколо стає чужим і диким. Незнайомим.

— Ти бачила, як він дивиться на мене? Для нього усі ми — прості іграшки, — сказала вона, а по щоці потекла перша сльоза. — Як я буду з ним жити?

— Він дивиться як герцог.

Ці слова стали останніми. Еліна відступила на крок. Потім ще на один. Трохи вклонилася — так, як її вчили змалку, і перед тим, як вийти з кімнати, зронила:

— Тоді шукайте собі іншу принцесу.

У підвалі пахло шерстю, пилом і старим металом. Принцеса всілася на лаві та безнадійно плакала. Вона знала, що сюди навряд чи зайдуть слуги, які готувалися до бенкету. Так важко, як зараз, їй ще ніколи не було. Як вони сміють? Її рідні батьки. Вони ж знають, що життя з герцогом буде безжальним і тяжким. Еліна не хотіла такого життя. Хлюпаючи носом і перебираючи

купу думок у голові, вона сперлася на щось м'яке і тепле. Їй усе ще було холодно, по тілу бігали неприємні мурахи.

«Ні за що. НІ ЗА ЩО я не вийду за нього!» — кричала вона собі у думках.

Так минув якийсь час. Трішки заспокоївшись, принцеса глянула, на що вона спиралася. Увесь цей час її гріло хутро кожухів, що їх сюди позносили слуги. Краєм вуха вона вхопила музику, яку почали грати у великій залі. Значить, почалося. Скоро тут буде купа людей: аристократів, купців і їх галантних пань, яких Еліна терпіти не могла.

Думка майнула миттєво:

— О ні, сьогодні без мене...

ЧАСТИНА 2

Центральні вулиці міста юрмилися людьми. Уже геть стемніло, але ліхтарники попрацювали на славу: кожен куток заливало тепле світло ліхтарів. Люди бігли то до центральної площі, щоб докупити останні інгредієнти для святкових столів, а хтось, навпаки, вже поспішав додому з подарунками. Віяв прохолодний вітер, розносячи сніг понад доріжками.

Еліна йшла повільно, розуміючи, що кожен крок наближає її до чогось остаточного і незворотного. Думки вже не знаходили собі місця в голові, а сльози, здавалося, вже всі виплакались. Було просто ніяк. Холодно. Капюшон червоного кожуха, який вона вихопила з підвалу, прикривав її обличчя, але вона все одно інстинктивно тулилася до стін будинків, обминаючи натовпи. «Та й хто мене тут впізнає?» — майнуло в голові. Ніхто не звертав на неї уваги — просто ще одна постать серед сотень інших, що поспішали до своїх теплих домівок.

Цю вулицю дівчина знала добре. Нею вони з татом завжди виїжджали із замку, щоб попрямувати у подорож за місто. Але такою людною вона її ще ніколи не бачила. Прямо перед нею якась матуся відтягувала маленького хлопчика від вітрини

пекарні «У Тонса», але той навідріз відмовлявся йти, показуючи пальцем на фігурні смаколики, що їх пан Тонс випікав щодня. Але цього разу навіть Еліна була здивована майстерністю пекаря: були тут і звичайні рибки та птиці, але поруч висіли розфарбовані солодошами дракони, феї та гноми, а ще лицарі, корони, зірочки.

Крізь запотіле вікно було видно, як усередині пан Тонс із червоним від жару обличчям діставав із печі чергову порцію хліба. Його дружина сміялася над чимось, обіймаючи чоловіка за плечі. «Все так просто і... щасливо? — роздумувала Еліна. — Вони не багаті, не впливові, а просто щасливі».

Дівчина відвернулася і пішла далі. Сніг сипав усе густіше, прилипаючи до вій, до волосся. Місто жило своїм життям — гамірним, теплим і по-дивному чужим. Вона ж була тут ніхто. Не принцеса. Не наречена герцога. Просто дівчина в натовпі, якої ніхто не знає. І це відчуття — відчуття зникнення — було таким солодким, що аж боляче.

На центральній площі стояла величезна ялинка, прикрашена свічками та різнокольоровими стрічками. Діти бігали навколо неї, сміючись, ліпили сніговиків. Їхні батьки стояли поруч, притулившись одне до одного, спостерігаючи за малечею з усмішками на обличчях.

Еліна сіла на лавку біля фонтану, який давно замовк на зиму. Дивилася на це все — і відчувала, як щось у грудях стискається все тугіше. Можливо, то був лишень мороз. Або важке усвідомлення, що вона не належала до цього щасливого світу. Ніколи не належала. Її світ — це холодні кам'яні коридори, церемонії, що тривають годинами, усмішки, за якими нічого немає.

А завтра — оголосять заручини. І тоді вона остаточно перестане бути собою. Стане просто дружиною герцога Альта. Красивою річчю у його руках. Інструментом, щоб грати в політику.

«Мама сказала, що я звикну», — подумала вона, стискаючи долоні в кулаки під кожухом. — «Що з роками все стане легше».

Але ж не стане.

Вона знала це. Відчувала кожною клітинкою. До клітки можна звикнути, але не стати щасливою. Еліна підвелася. Сніг падав їй на обличчя, танучи від тепла шкіри. Вона вдихнула морозне повітря — глибоко, ніби намагалася вдихнути всю цю свободу, яку було розлито навколо, але натомість лише піймала нотки розлитого пива: якийсь дурень розбив купу бочок зверху по вулиці, і тепер цілі ріки алкоголю позамерзли на площі.

«Добре», — прошепотіла вона до самої себе. — «Добре. Я прийму це».

Слова звучали порожньо. Але вона повторила їх — голосніше і твердіше:

— Я прийму це, — ніби якщо скаже достатньо разів, то врешті повірить. — Усе одно наступниця я, тож побачимо, хто переможе, герцогу Альт.

Набравшись більше сміливості, Еліна кинула погляд на її дім: замок гордо нависав над містом, ніби спостерігав за добробутом його жителів. Навіть сюди було видно сяйво з великої зали. «Гуляння, напевно, у самому розпалі», — подумала вона. — «Час повертатися».

Еліна рушила до замку. Крізь сніг, натовп і чуже щастя. Ноги несли її звичним шляхом — через центральну площу, повз ратушу, до широкої вулиці, що вела прямо до королівських воріт. Але біля повороту вона зупинилася. Уся вулиця — та сама, якою вона сюди прийшла, — була залита льодом. Брудним і жовтим. Це було пиво, те саме, що розлилося з розбитих бочок, а тепер перетворилося на суцільну ковзанку. Люди обходили це місце стороною, хтось навіть поставив палицю з ганчір'ям, аби попередити інших.

Еліна зупинилася, дивлячись на цю річку замерзлого алкоголю. Обійти? Можна. Але це означало йти іншими вулицями.

Тими, якими вона ніколи не ходила. «Нічого страшного», — подумала вона. — «Просто інший шлях». Вона повернула праворуч, туди, де між будинками чорніла вузька вуличка.

Чим далі вона йшла, тим темнішими ставали провулки. Ліхтарі тут майже не горіли. Будинки нависали так низько, що їхні дахи зімкнулися над головою. Сніг лежав товстим шаром. Еліна інтуїтивно прискорила крок. Серце почало битися частіше. Єдине, що давало надію, — це проблиски між будинками, в яких було видно башти замку, — значить, вона на вірному шляху. Але вулиця звузилася ще більше. І раптом — тупик. Глуха цегляна стіна. Еліна обернулася, щоб піти назад, — і завмерла. Позаду хтось стояв.

У темноті вона не бачила його обличчя, але бачила подертий старий кожух. Він зупинився, перегороджуючи їй шлях.

— Ого-го, — прохрипів чоловік, усміхаючись беззубим ротом. — Хто це до нас завітав?

Еліна стиснула кулаки під кожухом.

— Пропустіть, — сказала вона якомога твердіше.

Чоловік засміявся — низько, гарчачи.

— Пропустіть, каже, — він наблизився, хитаючись. — А що ти тут узагалі робиш, красуне? Заблукала? — Від нього несло перегаром і чимось кислим та гнилим.

Еліна почала задкувати, аж поки спина не вперлася в холодну цеглу. Серце билось так, що здавалося — зараз вистрибне.

— Я сказала — пропустіть!

Чоловік ступив ще ближче. Тепер вона відчувала його дихання — гаряче і смердюче.

— А може, ти не заблукала, — прошепотів він, простягаючи руку до її обличчя. — Може, ти шукала компанію?

Його пальці торкнулися краю її капюшона. Еліна відсмикнулася, але йти було нікуди.

— Не чіпайте мене! Ви знаєте, хто я така?

Він засміявся ще голосніше.

— Ого, ще й з характером! То хто ж ти, крало?

Його рука потягнулася до неї знову, але перервав раптовий і гомінкий свист. Він тричі відбився від стінок будинків. Чоловік відсахнувся і різко повернувся назад, оголюючи свою лисину перед Еліною.

— А ти ще хто? — пробурмотів чоловік.

Позаду стояв молодий хлопець. Його обличчя теж не було видно здалеку, але вже другий за вечір порваний кожух лякав Еліну не менше за першого. «Це мій останній день», — подумала вона. Але хлопець почав швидко наблизитися до п'яниці.

— Я — той, хто зламає твою нікчемну щелепу, якщо сам не відчепишся.

П'яний чоловік спробував вдарити хлопця з розмаху, але той ухилився так легко, ніби танцював. А потім різко викрутив старому руку — так, що той завив, упавши на коліна у сніг.

— Добре! Добре, я піду! — заскавучав він. — Тільки відпусти!

І він відпустив. Чоловік підвівся, потім, бурмочучи прокльони, побіг геть у темряву, спотикаючись об власні ноги. Еліна стояла, притиснувшись до стіни, і дивилася на хлопця. Руки тремтіли. Серце калатало.

«Треба тікати. Зараз. Але як?»

Хлопець повільно обернувся до неї. Вона вперше побачила його обличчя повністю. Худе, з різкуватими рисами. Губи тріснуті від холоду. Темне волосся, що стирчало з-під старої шапки. Але очі — очі були живими. Навіть у темряві світилися життям. Він глянув на неї, ніби оцінюючи. Еліна відчула, як її щоки палають.

— Ти як? — запитав він нарешті.

Еліна кивнула, не довіряючи своєму голосові. Хлопець усміхнувся — ледь помітно і криво.

— Тобі не варто тут бути, — сказав він просто. — Це не те місце для нічних прогулянок. Особливо для таких, як ти.

Еліна нарешті знайшла в собі сили і голос:

— Таких, як я?

Він ще раз кинув на неї оком і задер одну брову догори.

— Тут такого не носять, — пирхнув він дещо розважливо.

Чомусь Еліні стало спокійніше. Але хвилю полегшення накрила хвиля обурення:

— Ти сам бачив, що носиш? — вона сказала це різко. Не думаючи. Він вказав на вартість її одягу, а не на стиль, чого молода аристократка не змогла вловити і сама завчасно перейшла в атаку.

— Слухай, ну ти цікава, звісно, — хлопець здер з себе шапку і кинув до ніг Еліні. — Хоч би подякувала. Перепрошую, ваша величносте, що вас врятував не сер Пер Лицар.

Він розвернувся і почемчикував від дівчини. Еліні стало так соромно і ніяково. Вона не зрозуміла, що поранила хлопця.

— Д... Дякую! За допомогу, — розгублено підбирала слова Еліна. — Не знаю, що було б, аби...

— Зате я добре знаю, — хлопець не повернувся, але зупинився. — Що ти тут робиш? — спитав він, ледь відкинувши голову вбік.

— Йшла додому. Але вулицю якийсь телепень залив пивом, уявляєш?! І я почала шукати інший шлях.

Хлопець ледь стримався, щоб не засміятися. Він повернувся і знову розтанув у посмішці:

— Чому ж одразу телепень? Можливо, просто хтось був неуважний.

— То це був ти? — вибухнула принцеса.

— Ну... Можливо. Ти ж нікому не розкажеш? — знову усміхнувся він, і нарешті його в цьому підтримала й вона. — Як тебе звати?

Дівчина на мить задумалася. Казати чи ні? «Нехай. Ім'я — це лише ім'я, а не титул».

— Еліна. А тебе?

— Ед.

— Просто Ед?

— Так мене кличуть друзі, — він знову посміхнувся.

— Чи не міг би ти... допомогти мені знайти дорогу до мого дому? — Еліна знову зніяковіла. — Трохи страшно зараз іти самій.

— А де ти живеш? — безтурботно запитав Ед. — Підозрюю, що в замку?

«Він що, здогадався?» — злякалася дівчина.

— Та... ні! Звісно, ні, — вона намагалася підбирати кожне слово максимально правдоподібно. — Але поруч. Якщо знаєш...

— Я знаю багато будинків у місті, — вкотре посміхнувся він.

— Тож там, біля замкових воріт, одразу на центральній вулиці, є такий білий маєток, там іскра ще на верхівці зображена. Ось там.

— А. То ти зі Спарків? Либонь, одна із дочок сера Едмунда?

«Що?! Звідки він знає міських аристократів?»

— Ні... Я гостюю у пана Едмунда. Дядечко дуже дбає про мене, я приїхала до нього на Різдво...

— І пішла шлятися темними вулицями міста, — розсміявся Ед. — Гаразд, звісно, проведу. За мною, ружко.

— Яка ще ружка? — знову вибухнула Еліна, але за хлопцем таки пішла.

— А хто ж ти? — певне, в соте посміхнувся він. — Така ж червона і колюча, як ружі із саду.

Еліна глянула на свій кожух і зрозуміла, чому вона «червона». «Але невже я таки колюча?» — задумалася вона, скрикнувши дивну гримасу на обличчі.

ЧАСТИНА 3

Вони йшли вузькими вуличками, і місто поступово ставало іншим. Не тим, яке Еліна бачила з вікон замку — блискучим, святковим, вкритим м'яким снігом. Тут сніг був сірим, утоптанним сотнями ніг. Будинки тулилися один до одного, ніби й самі намагалися зігрітися. Десь скрипіли віконниці, гавкали вуличні пси.

— То що ж привело племінницю сера Едмунда на нічні вулиці? — запитав Ед, не озираючись. Він ішов швидко, впевнено, ніби знав кожен камінець під ногами.

Еліна мовчала. Що їй сказати? Що вона втекла з власного замку? Що її продають, як породистого коня на ярмарку?

— Захотілося подихати свіжим повітрям, — відповіла вона нарешті.

Ед хмикнув.

— Свіжим повітрям. У Різдвяну ніч. У найхолоднішу зиму за останні роки. Одна. — Він нарешті обернувся, і в його очах щось блиснуло. — Ти або дуже хоробра, або дуже нещасна.

Еліна відвела погляд.

— А обов'язково одне з двох?

— Здебільшого — так.

Вони вийшли на ширшу вулицю. Тут горіло більше ліхтарів, і Еліна змогла краще роздивитися свого супутника. Його кожух справді був латаний-перелатаний, але рухався хлопець так, ніби носив лицарські обладунки. Вона ще не вирішила, чи це у ньому говорить пиха, чи роки, проведені на вулицях міста.

— А ти? — запитала вона раптом. — Що робиш на вулицях у таку ніч?

— Працюю.

— Працюєш? Хто працює на Різдво?

— Ну, — він знизав плечима, — хтось же має працювати, поки інші відпочивають. Хтось не назвав би це роботою, але я вважаю за краще думати, що працюю.

Еліна нахмурилася, але не стала питати далі. Щось підказувало їй, що відповідь їй не сподобається. Вони минули чийсь двір, де посеред снігу стояв покинутий віз. Десь у темряві заграла скрипка — фальшиво, нестройно, але Ед раптом зупинився і прислухався.

— Ганусин батько, — сказав він тихо, прислуховуючись. — П'є кожного Різдва наодинці. І кожного разу грає цю саму сумну мелодію.

— Сумну?

— Його дружина померла три роки тому. Якраз у Різдвяну ніч.

Еліна мовчки дивилася на темне вікно, звідки долинала музика. Щось стиснулося в грудях. Вона ніколи не задумувалася про те, що за стінами цих маленьких будиночків, які вона з дитинства споглядала із замку, живуть люди зі своїми історіями щастя і трагедій.

— Вибач, — сказала вона тихо.

— За що?

— За те, що сказала про твій кожух.

Ед здивовано глянув на неї. А потім раптом засміявся від душі.

— Ти дивна, ружко. Справді дивна.

Вони пішли далі. Сніг знову посилювся, і Еліна інстинктивно підняла комір кожуха вище. Ед помітив це і, не кажучи ні слова, звернув у вузький провулок — там вітер не так дошкуляв.

— Ти тут виріс? — запитала вона.

— Ні. — Він допоміг їй перейти через замерзлу калюжу. — Я взагалі не з цього міста. Приїхав кілька років тому.

— Звідки?

— Здалеку.

Знову ця стіна. Еліна вже помітила: щойно вона питала щось особисте, він ставав ухильним. Але й вона не мала права вимагати відвертості, ховаючись за вигаданою історією про дядечка Едмунда.

— А батьки? — запитала вона обережно.

Ед не відповів одразу. Його крок став повільнішим.

— Батьки загинули. Давно. Під час великої пожежі.

— Вибач.

— Та нічого. Це було давно.

Але Еліна бачила, як напружилися його плечі. Як стиснулися щелепи. «Давно» не означало «забуто».

— У мене є батьки, — сказала вона раптом, сама не знаючи, чому. — Але іноді мені здається, що їх немає.

Ед скося глянув на неї.

— Що ти маєш на увазі?

Еліна закусила губу. Слова почали виливатися самі — ті, які вона ніколи б не сказала при дворі.

— Вони... вони люблять мене. Справді люблять, я вірю в це. Мабуть. Але по-своєму. Розумієш... Я для них — не донька. Я — інструмент. Фігура на шахівниці. Те, що можна обміняти на щось вигідніше.

Вона сказала це і завмерла. Сказала занадто багато і відверто. Але Ед не засміявся, як завжди, не перепитував. Просто йшов поруч і слухав.

— Знаєш, — сказав він нарешті, — я завжди думав, що ви, багатії... що у вас все простіше. Гроші, тепло, їжа щодня. Влада. Чого ще треба?

— І справді...

— А виявляється, клітка залишається кліткою. Навіть якщо вона золота і стоїть понад містом.

Еліна різко зупинилася. Подивилася на нього — і в цю мить відчула щось дивне. Ніби він побачив її справжню. Не принцесу, не спадкоємицю, не «гарну партію». Просто дівчину, яка задихається у власному житті.

За рогом вони пройшли повз таверну «Сліпий кріт». Еліна зупинилася і почала спостерігати за танцями і веселощами, які розгорталися всередині. Вона ж ніколи не бачила простих людей так близько. Скільки у тих танцях було життя і суму. Хтось сміявся, хтось плакав, хтось вже був п'яний, а хтось шукав гарну пару на ніч. Але все це прокидало в ній небачені раніше відчуття.

— Ружі захотілося елю? Я думав, троянди п'ють лише воду, — нарешті знову зауспіхався хлопець.

— Що? Е... — почала бідкатися Еліна. — Звісно, ні! Просто вони такі... Живі.

На мить він задумався.

— То ходімо в середину?

«О боже...» — думала дівчина. — «Що я роблю? Так не можна!»

Ед швидко запригнув до важких дверей таверни і зі скрипом відчинив їх, випускаючи музику і крики на вулицю.

— Вперед, ружко!

І вона пішла. Еліна переступила поріг ніби у нове життя. Усередині було тепло, димно і пахло чимось м'ясним. За столами сиділи люди, пили і їли. Ще більше їх було посеред зали, де музики гарцювали на старих інструментах. Це була інша музика. Не така, яка прямо зараз грала у замку, не така, до якої звикла принцеса.

Еліна стояла біля входу, не наважуючись зробити крок далі. Люди танцювали — не так, як її вчили. Не тримаючи дистанції, не рахуючи кроків. Вони просто рухалися, хтось у парі, хтось сам, якийсь чоловік тримався за плечі сусіда і кричав пісню, не потрапляючи в жодну ноту.

— Ти так і стоятимеш? — Ед уже був біля стійки, махаючи їй рукою. — Ходи сюди, поки місце не зайняли.

Вона пробралася крізь натовп, відчуваючи на собі погляди. Хтось присвиснув, хтось щось буркнув, але ніхто не зупинив її. Тут, здавалося, кожен був зайнятий своїм власним щастям.

Ед простягнув їй кухоль.

— Що це? — Еліна з підозрою понюхала рідину.

— Глінтвейн. Зітріє.

Вона зробила ковток — і ледь не закашлялася. Гаряче, терпке, з присмаком кориці та чогось ще, чого вона не змогла розпізнати. Але тепло розлилося грудьми майже одразу.

— Це що за дурня, — видихнула вона.

— Тут слабкого не тримають. — Знову ця посмішка.

Музика змінилася. Щось повільніше, але водночас глибше. Скрипаль заплющив очі, і здавалося, що він грає не для натовпу — для когось одного, кого вже давно немає поруч. Еліна дивилася на танцюючих. Якийсь чоловік кружляв із жінкою, притискаючи її до себе так ніжно, ніби боявся, що вона зникне. Стара пара в кутку просто тримала один одного за руки, погойдуючись у такт. Молода дівчина сміялася, коли її партнер наступив їй на ногу, а далі сміх підхоплювала уся таверна. Люди хлопали і підбурювали коханців не зупинятися.

— Чого ти посумнішала? — запитав Ед.

— Я не вмію так танцювати.

— Як — так?

— Ось так. — Вона показала рукою на залу. — Вільно.

Ед поставив свій кухоль на стійку. Потім повільно простягнув їй руку.

— То навчу.

Еліна завмерла.

— Що?

— Один танець. — Він усміхнувся, але цього разу без звичної іронії. — Обіцяю не наступати на ноги.

Вона хотіла відмовитися. Принцеса — відмовитися. Та й взагалі, вона вже практично заручена... Але ж ще ні. Це було неправильно, небезпечно, божевільно. Але її рука вже лежала в його долоні — теплій і напорчуд надійній.

Він повів її в натовп. Не на середину, де було найлюдніше, а трохи вбік, де можна було дихати.

— Не думай про кроки, — сказав він тихо, кладучи руку їй на талію. — Просто слухай музику.

— Що ти...

— Не думай.

І вона перестала думати. Уперше за цей вечір. Уперше за дні, тижні, місяці. Музика підхопила її, і вона рухалася — незграбно спочатку, потім легше. Ед тримав її впевнено, але не тісно. Вів, але не тягнув.

Вона підняла очі — і зустріла його погляд. Ці очі, за якими вона йшла увесь вечір. Нарешті вона могла роздивитися їх зблизька і при світлі. Він посміхався, але не так, як завжди. Йому було страшно не менше, ніж їй. Але він цього не виказав ні тілом, ні голосом. Лише очима. Темними і трішки сумними.

— Ти гарно рухаєшся, — сказав він раптом.

Еліна відчула, як щоки спалахнули.

— Це від глінтвейну.

Він засміявся — тихо, майже беззвучно.

— Можливо.

Музика тривала. Вони кружляли — повільно, незграбно, але водночас ідеально. Світ навколо розмився: сміх, крики, дим від люльок — все це стало лише тлом. Був тільки цей момент. Його рука на її талії. Її долоня в його руці. І погляд, від якого важко

було дихати. Вона вперше відчула дивне поколювання внизу живота, наче там завелася сотня метеликів...

«Хто ти?» — думала вона. «Звідки ти взявся?»

Музика стихла. Але вони ще мить стояли нерухомо, ніби боялися розірвати щось крихке.

— Дякую, — прошепотіла Еліна.

— За що?

— За танець. За вечір... — вона не знала, як закінчити. — За все.

Ед відступив на крок. Щось у його обличчі змінилося — ледь помітно, на якусь мить. Тінь пробігла по очах.

— Нам час іти, — сказав він. — Вже пізно. Твій дядечко хвилюватиметься.

Перед тим як вийти, Ед закинув за прилавок дві срібні монетки. Еліна впізнала на них портрети батька і чомусь на мить засмувала. Вони вийшли з таверни. Холод знову вдарив різко і безжально. Після тепла і музики він здавався ще нестерпнішим. Еліна щільніше загорнулася в кожух.

— Сюди, — сказав Ед, звертаючи в провулок. — Коротший шлях.

Вони йшли мовчки. Еліна все ще відчувала тепло його руки на талії, все ще чула ту мелодію. Але щось почало непокоїти її. Щось невловиме. Вона глянула вгору і помітила, що замок віддаляється від них, хоча до цього вони йшли прямо до нього. Вона озирнулася назад. Потім знову вперед. Серце здригнулося.

— Ед?

— Так?

— Ми... — вона намагалася, щоб голос не тремтів, — ми йдемо в інший бік.

Він не зупинився. Не обернувся.

— Та ні. Це короткий шлях.

— Замок позаду нас.

Тиша.

Ед нарешті зупинився. Його плечі напружилися. Він стояв до неї спиною, і Еліна раптом усвідомила, який він насправді високий. Який широкий у плечах. Як упевнено він тримав руки.

— Ед? — її голос тепер справді тремтів.

Він повільно обернувся. І вона побачила його обличчя. Ті самі очі — живі, теплі. Але тепер у них було щось інше. Біль.

— Вибач, ружко, — сказав він тихо. — Я не мав би...

Він не договорив. З темряви вийшло кілька тіней.

ЧАСТИНА 4

Їх було четверо. Може, п'ятеро — Еліна не могла порахувати, бо тіні рухалися, зливаючись із темрявою. Але вона бачила блиск металу. Чула скрип снігу під важкими чобітьми.

— Ну що, Еде, — голос із темряви був хрипким і насмішкуватим, — привів нам пташку?

Еліна відступила на крок. Серце калатало так, що здавалося — його чути на всю вулицю.

— Ед? — прошепотіла вона. — Що відбувається?

Він не відповів. Стояв нерухомо, спиною до неї, і дивився на тих, хто вийшов із темряви.

— Гарна робота, хлопче, — продовжив той самий голос. Тепер Еліна побачила його власника: кремезний чоловік із шрамом через усе обличчя. Він усміхався, оголюючи почорнілі зуби. — Богатенька, видно одразу. Скільки за неї візьмемо, як гадаєш?

Еліна відчула, як земля хитнулася під ногами.

«Він... він привів мене сюди навмисне? Усе це...» — в її голові мелькали вечірні спогади: танець, глінтвейн, погляд, від

якого їй було важко дихати, його руки на талії. Усе це було... грою?

— Ед! — її голос зірвався.

Він нарешті обернувся. І вона побачила його обличчя — не те, яке знала цілий вечір. Воно було застиглим. І безнадійним. На ньому застигли сум і розпач. Ніби хтось видер із нього все живе і залишив лише маску.

— Вибач, — сказав він тихо. Так тихо, що вона ледь почула.

— Годі базікати! — чоловік зі шрамом махнув рукою. — В'яжіть її. І давайте швидше, поки варта не...

— Зачекай, Кроте, — Ед підняв руку. Його голос був дивно рівним. Він ступив крок до неї, заховавши за своєю спиною. Вона вдруге відчула, яка ця спина велика. — Спершу гроші.

Крот засміявся — низько, гарчачи.

— Гроші? Тобі? — Він підійшов ближче, і Еліна побачила, який він насправді величезний. На голову вищий за Еда. Удвічі ширший. — Ти забув, хлопче, хто тут кому винен?

— Я виконав свою частину. Як домовлялися.

— Ти привів мені те, що я тобі наказав привести. — Крот схопив Еда за комір і підтягнув до себе. — Або ти забув, що буває, якщо хтось вирішує грати в героя?

Еліна завмерла.

Ед стиснув щелепи. Його руки тремтіли — ледь помітно, але Еліна бачила.

— Я не забув, — процідив він.

— То й добре, — Крот відштовхнув його. — Тепер відійди. Хлопці, беріть дівку.

Двоє тіней рушили до Еліни. Вона відступала, поки спина не вперлася в холодну стіну. Знову. Як тоді, в провулку. Тільки цього разу ніхто не прийде на допомогу.

«Ні. Ні-ні-ні...»

— Не опирайся, красуне, — один із них, молодший, із кривою посмішкою, простягнув до неї руку. — Буде лише гірше.

Еліна стиснула кулаки. Вона не буде просто стояти. Не буде...

— Стривай.

Голос Еда. Тихий, але твердий.

Усі завмерли.

— Що ще? — Крот повернувся до нього, і в його очах блиснуло щось небезпечне.

Ед стояв нерухомо. Дивився на Еліну — прямо в очі. І вона побачила там щось. Не порожнечу. Не маску. Щось інше. Щось, що боролось само із собою.

— Вона не підходить, — сказав він.

— Що?

— Подивись на неї. Кожух дорогий, але старий. Це не багачка — служниця. Це покоївка принцеси. — Він говорив швидко, впевнено. — Вам, дурням, за неї ніхто не заплатить. Я вас надурих, аби отримати гроші.

Еліна не дихала. Не рухалася. Просто дивилася на нього, намагаючись зрозуміти, що він робить.

Крот повільно підійшов до Еда і сильно вдарив хлопця в живіт. Той зігнувся, ковтаючи повітря.

— Я не дурень, хлопче, — прошипів Крот, нахилиючись до нього. — А таких ідіотів, як ти, я їм на сніданок. Думаєш, я сліпий? Думаєш, я не бачу, що ти вирішив залишити пташку собі?

Ед закашлявся. Спробував випростатися, але Крот вдарив знову — цього разу в обличчя. Хлопець упав на коліна в сніг.

— Ти забув своє місце, — Крот схопив його за волосся, змушуючи дивитися вгору. — Забув, кому належиш. Може, треба нагадати? Може, час тобі позбутися пальця або вуха? Бо ти ні роботу не робиш, ні чути не вмієш!

— Ні... — Ед захрипів.

— То роби, що кажуть.

Крот відштовхнув його і повернувся до Еліни.

— А тепер ти, пташко...

Він не договорив.

Ед піднявся. Швидко. Занадто швидко для когось, кого щойно збили з ніг. У його руці блиснув ніж, і Крот відсахнувся, ледь уникаючи удару.

— Як ти СМІЄШ?! — заревів він.

— Біжи! — Ед крикнув, не озираючись. — Дурепо, біжи!

Вона завмерла. Ноги ніби примерзли до землі.

— БІЖИ!!!

Крот кинувся до Еда, інші теж рушили до хлопця.

І тоді Еліна сама того не чекаючи закричала:

— ЕЙ! ЕЕЕЕЙ! Я принцеса!

Всі завмерли. Без винятку. Крот, що вже був готовий вбити Еда, його спільники. Ед і сама Еліна. Це тривало менше секунди, але головоріз вже встиг оцінити здобич:

— СХОПІТЬ ЇЇ!

Ед прорвався крізь туші розбійників і підхвativ під руку Еліну та потягнув за собою.

Вони бігли. Ед тягнув її за руку так, ніби від цього залежало життя. І воно справді залежало. Еліна чула за спиною важке дихання, прокльони, скрип снігу під чобітьми. Вони наближались.

— Сюди! — Ед різко звернув у провулок.

Темрява проковтнула їх. Еліна нічого не бачила — лише відчувала його руку, що тягнула вперед. Вони пробігли повз якісь бочки, вона зачепила щось плечем, але не зупинилася. Не могла.

— Швидше! — голос Крота луною розносився між будинками. — Не дайте їм утекти!

Вони вибігли на ширшу вулицю. Еліна впізнала її — та сама, де стояла пекарня пана Тонса. Вітрина була темною, вже зачищено. Але вона знала, де вони.

— Ед... — вона задихалася, — я не можу... довго...

— Ще трохи, — він не озирався, — довірся мені.

«Довірся. Після всього... ДОВІРСЯ?!»

Але вона бігла. Бо іншого виходу не було. Вони звернули ще раз, і ще. Еліна вже не розуміла, де вони. Місто перетворилося на лабіринт темних стін і сліпих вікон. Але Ед знав кожен поворот. Кожну щілину між будинками.

— Стій! — він раптом зупинився так різко, що вона врізалася йому в спину.

— Що..?

— Тихо.

Вони стояли в якомусь дворі. Навколо — тиша. Лише їхнє важке дихання і далекий гамір переслідувачів. Черговий темний куток.

— Вони розділилися, — прошепотів Ед, прислухаючись. — Шукають нас поодиноці.

— А тут нас чекають твої чергові друзі-вбивці? — вона кричала від розпачу, задихаючись.

Він повернувся до неї. У темряві вона ледь бачила його обличчя, але відчувала його погляд.

— Це не мої друзі. Є одне місце. Але треба пройти через...

— Через що?

Він завагався.

— Через вулицю, яку я залив пивом.

Еліна відчула, як щось здригнулося в грудях. Не страх. Щось інше.

— Ту саму, через яку я заблукала?

— Ту саму.

Вона мала б розлютитися. Мала б кричати на нього. Але замість цього з її горла вирвався звук — щось середнє між схлипом і сміхом.

— Ти серйозно?

— Серйозно.

Іронічно, що вулиця, через яку все це почалося, мала тепер

вивести їх із біди. Голоси наближалися. Хтось кричав щось про північний квартал. Хтось відповідав із заходу.

— Ходімо, — Ед знову схопив її за руку. — Тільки тихо.

Вони кралися вздовж стін. Повільно. Обережно. Еліна намагалася ступати слідами Еда, але сніг під ногами все одно скрипів. Кожен звук здавався оглушливим. На вулицях стало значно менше людей. Наближалася ніч. Нарешті вони вийшли на знайому вулицю. Еліна побачила її — довгу, похилу, вкриту льодом, що тьмяно блищав у світлі далеких ліхтарів. Унизу, де вулиця впиралася в площу, досі стояла різдвяна ялинка. Свічки на ній уже погасли, але силует дерева чорнів на тлі снігу.

— Туди, — Ед показав на вузький прохід збоку. — Обійдемо льодовище і...

— Ось вони!

Крик прорізав тишу. Еліна обернулася — і побачила їх. Троє. Вони бігли до них з верхньої частини вулиці.

— Біжи! — Ед штовхнув її вперед.

Але Еліна не побігла. Не одразу. Вона дивилася на льодовище під ногами. На крутий схил. На переслідувачів, що наближалися.

— Еде, — сказала вона раптом, — вони ж не знають про лід?

— Що?

— Вони бігтимуть прямо. І...

Він зрозумів. Його очі розширилися.

— Ти геній, ружко.

Вони відступили вбік, притискаючись до стіни будинку. Переслідувачі були вже близько — Еліна бачила їхні обличчя, перекошені від люті.

— Тут вони! — заревів один із них. — Хапай!

І вони кинулися вперед.

Перший зрозумів, що щось не так, коли його ноги вже летіли в повітря. Він упав на спину з глухим гуркотом і покотився вниз по схилу, хапаючись за повітря. Другий спробував загальму-

вати, але лише заковзав швидше, врізавшись у першого. Третій...

Еліна не дочекалася побачити третього. Ед уже тягнув її в провулок.

— Швидко! Поки вони...

За спиною лунали крики, прокльони, звук тіл, що котилися по льоду. Хтось загув, врізавшись у щось. Хтось верещав.

Вони бігли. Повз темні будинки, повз замкнені двері, повз сплячі вікна. Снігом, який знову почав падати, засипаючи їхні сліди. Еліна не відчувала холоду. Не відчувала втоми. Тільки його руку у своїй, як тоді під час танцю. Тільки стукіт власного серця.

Нарешті Ед зупинився. Чергова вулиця рідного міста була засипана снігом. Людей не було зовсім. Лише поодинокі ліхтарі, які освітлювали великий кований паркан. Вони стояли перед старою брамою — вона була величезна, з іржавими списками нагорі, а по центру зображався знайомий із дитинства Еліні герб, в центрі якого був фенікс. Це був герб її сім'ї. Лише віддихавшись вона побачила за брамою силуети статуй і хрестів.

— Кладовище? — прошепотіла Еліна.

— Кладовище.

— Королівське кладовище? — не вірячи власним очам і вухам, запитала дівчина.

— А куди ще я мав привести «принцесу»? — іронічно посміхнувся Ед. Еліна вже забула, як гарно ця посмішка виглядає. — Гарно вигадала, до речі.

— О так... — скривилася дівчина.

— Тут нас не шукатимуть.

— Чому?

— Ключі від брами є лише у королівської родини та їхніх слуг.

Їй стало соромно, що вона цього не знала. Тут були поховані її родичі, але вони не часто навідували це місце сім'єю. Він обер-

нувся до неї. І в його очах вона побачила щось — щось темне, давнє, сповнене болю.

— Я знаю, де тут сховатися, — він ступив у темряву за брамою. — Ідеш?

Еліна стояла на порозі. Позаду — місто, небезпека і переслідувачі. Попереду — темрява, могили і хлопець, який практично привів її на вірну смерть.

Вона зробила крок уперед. Хвіртка за її спиною заскрипіла, закриваючись.

ЧАСТИНА 5

Кладовище зустріло їх тишею. Не тією моторошною, від якої мурашки біжать по шкірі, а якоюсь іншою — урочистою, майже ніжною. Ніби саме місце знало, що сюди прийшли не чужі. Еліна ніколи не була тут уночі. Вдень — так, кілька разів на рік. Але вночі... Вночі все виглядало інакше. Ліхтарі горіли вздовж головної алеї — хтось запалив їх до Різдва, і тепер вони кидали тремтливе світло на засніжені надгробки. Статуї ангелів і скорботних жінок ніби оживали в цьому мерехтінні.

Вони йшли мовчки. Еліна трохи позаду, Ед — попереду, впевнено прокладаючи шлях між рядами могил. Він знав це місце. Занадто добре для когось, хто не мав би мати сюди доступу.

— Як ти сюди потрапляєш? — нарешті порушила тишу Еліна. Її голос звучав різкіше, ніж вона хотіла. — Ключі ж тільки в королівської родини.

Ед не обернувся.

— Я теж маю ключик.

— Як?

Він промовчав.

— Вибив із Кротом з якоїсь служниці із замку?

Він знову промовчав.

— Досить, — крикнула Еліна. Нарешті він зупинився. Але не обернувся.

— Досить чого?

— Досить цих ігор! — Еліна відчула, як голос зривається. Увесь страх, уся злість, що накопичилися за цей божевільний вечір, нарешті вирвалися назовні. — Ти мало не вбив мене! Ти привів мене до тих... до тих людей! А тепер ведеш кудись і думаєш, що я просто піду за тобою, як дурна вівця?!

Тиша. Сніг падав між ними — повільно і байдуже.

— Я не хотів тебе вбивати, — сказав нарешті Ед.

— А що ти хотів?!

Він обернувся. І Еліна побачила його обличчя — змучене, із засохлою кров'ю біля губи, там, де вдарив Крот. Але очі... очі були найгіршими. У них не було виправдання. Тільки правда. Таке ж обличчя вона бачила там, у темному кутку.

— Я хотів заробити, — сказав він. — Це єдине, чого я навчився за роки на вулиці. Шукати багатеньких панночок, які заблукали не туди. Приводити їх до Крота. Отримувати свою частку.

Еліна відчула, як щось холодне стискає серце. Не від морозу.

— То я для тебе... здобич? Просто здобич?

— Спочатку — так.

— А потім?

Він не відповів. Відвернувся і пішов далі.

— Еде!

— Ходімо. Тут недалеко.

Вона хотіла закричати. Хотіла вдарити його. Хотіла повернутися і піти геть — назад до замку, до своєї золоті клітки, до герцога Альта з його огидними руками. Бо навіть це було краще, ніж... ніж це. Але вона пішла за ним. Бо не мала куди більше йти.

Вони звернули з головної алеї на вузьку стежку. Тут ліхтарів було менше, а потім вони зникли зовсім. Темрява огорнула їх, і Еліна інстинктивно підійшла ближче до Еда.

— Куди ми йдемо?

— Побачиш.

Стежка вивела їх на невелику галявину. Посередині стояв постамент — великий, із темного каменю, оточений погаслими ліхтарями. Еліна не могла розгледіти, що на ньому, але відчувала — це щось важливе.

Ед зупинився.

— Зачекай тут.

Він підійшов до найближчого ліхтаря, що ще горів на сусідній могилі. Взяв якусь гілку, запалив її і почав обходити постамент, один за одним запалюючи ліхтарі навколо.

Світло розливалось повільно. Спочатку Еліна побачила основу постаменту — масивну, вкриту снігом. На постаменті стояли три статуї. Чоловік у короні, жінка і маленький хлопчик між ними. Чоловік тримав руку на плечі дитини. Їхні обличчя були спокійними, майже живими у тремтливому світлі.

Він відступив, дивлячись на статуї. Його обличчя було непроникним, але Еліна бачила, як напружилися його плечі. Як стиснулися кулаки.

— Чому ми прийшли саме сюди? Ти їх знав?

Ед всівся посеред снігу під постаментом і сперся на нього спиною.

— Я не пам'ятаю їх, — почав він тихо. — Мені було три роки, коли... коли сталася пожежа. Я пам'ятаю лише вогонь. Не знаю, як я вижив. Вони — ні. Мене знайшли серед попелу. Напівмертвого. Хтось виходив мене. Хтось інший продав на вулицю до притулку. А потім мене знайшли люди Крота і виховали...

На мить він замовк, але тут йому на голову посипався сніг із постаменту. Хлопець підірвався, струшуючи білий попіл із себе і навколо постаменту. Там, де він сидів, сніг розтанув, оголюючи

табличку із підписами. Еліна підійшла ближче. І за мить із жахом відсахнулася: «Король Терен Рейвен. Королева Маргарет Рейвен. Принц Едвард Рейвен».

Рейвени. Вона знала це ім'я. Батько згадував його — давно, коли вона була ще дитиною. Якась трагедія. Якась родина, що згоріла разом із половиною замку. Усі загинули. Усі.

— Ти... — вона не могла підібрати слів. — Ти Рейвен?

— Ні, — відповів Ед. — Едвард Рейвен помер у тій пожежі. А я — Ед, просто Ед. — Він гірко посміхнувся, показуючи на третю статую. — Бачиш? Мене навіть поховали. Гарний пам'ятник, правда?

Еліна дивилася на статую хлопчика. На його кам'яне обличчя, вічно застигле в невинності. І на живого Еда поруч — із шрамами, тріснутими губами і очима, що бачили занадто багато.

— Чому ти не... — вона запнулася. — Чому ти не сказав нікому? Не довів, хто ти?

— Кому? — він обернувся до неї. — Кому я мав довести? Я був дитиною. Та й сам би не повірив у таке, аби не ключик. — Він дістав із внутрішнього карману позолочений ключ. — Простий безпритульний хлопчисько, який стверджував, що він — принц. Хто б мені повірив?

Вітер дмухнув холодом, і Еліна затремтіла. Не тільки від морозу.

— А тепер? — запитала вона тихо. — Ти ж міг би...

— Тепер я злодій. Шахрай. Людина Крота. — Він відвернувся від постаменту. — Навіть якби хтось повірив — що далі? Мене повісять раніше, ніж я встигну сказати своє ім'я.

Тиша. Тільки вітер і тріск ліхтарів.

Еліна не знала, що сказати. Увесь її гнів кудись подівся, розчинився у цьому холодному світлі. Перед нею стояв не злодій. Не зрадник. Простий хлопчина, якого розчавила жорстокість цього світу.

— Мені холодно, — сказала вона нарешті. Просто щоб щось сказати.

— Мені теж.

Вони стояли мить, дивлячись одне на одного. Потім Ед опустився на сніг біля постаменту, спиною до каменю. Еліна завагалася — і сіла поруч.

— Чому ти мене врятував? — запитала вона тихо. — Там, у провулку. Ти ж міг просто... відійти.

— Міг, — він не дивився на неї. Дивився кудись у темряву, на далекі вогні ратуші, що мерехтіли крізь сніг. — Не знаю, чому не відійшов. Може, тому що ти перша, хто погодився зі мною танцювати. А може... — він не договорив.

Еліна відчула, як її серце здригнулося.

— Що?

— Не знаю. Чесно.

Холод пробирав до кісток. Вона просто взяла його руку — тепер холодну і загриблу — стиснула у двох своїх.

Він здригнувся. Подивився на їхні переплетені пальці. Потім на неї.

— Ти дивна, ружко, — сказав він тихо. — Я мало не убив тебе. А ти...

— А я справді дивна, — вона ледь посміхнулася. — Сиджу на кладовищі посеред ночі з хлопцем, який хотів мене продати. Мої батьки були б у захваті.

Він засміявся майже беззвучно. Але це був справжній сміх. Перший за цей вечір.

Холод кусав все дужче. Еліна тремтіла, попри кожух. Ед теж — вона бачила, як він намагається це приховати.

— Ходи сюди, — сказав він нарешті.

Вона не стала питати. Просто присунулася ближче. Він обійняв її — незграбно, бо не обіймав нікого до цього, але обережно, ніби боявся, що вона відсахнеться. Вона не відсахнулася.

Навпаки — притулилася до нього, ховаючи обличчя біля його шиї.

Він пах димом, снігом і чимось ще — чимось теплим і живим.

— Еде?

— Так?

— Дякую.

— За що?

— Не знаю, — вона заплющила очі. — Просто дякую.

Вони сиділи так якийсь час. Може, хвилину. Може, вічність. На якусь мить холод відступав, витіснений теплом їхніх тіл. А потім вона підняла голову.

І зустріла його погляд.

Він був так близько. Його очі — темні, глибокі, сповнені чогось, чому вона не знала назви. Його губи — потріскані від холоду, так близько до неї. Вона не знала, хто з них зробив перший рух. Може, він. Може, вона. Може, обоє одночасно.

Але коли їхні губи зустрілися — холодні, тремтячі і несміливі — світ навколо зник. Залишилося тільки це. Тільки він і вона. Тільки цей момент, викрадений у долі посеред засніженого кладовища.

Поцілунок був коротким і майже невинним.

Коли вони відсторонилися, Еліна відчула, як по щоці потекла сльоза.

— Ружко... — прошепотів Ед.

Вона знову притулилася до нього. Він обійняв її міцніше. І вони сиділи так, дивлячись на далекі вогні ратуші, що мерехтіли крізь сніг, ніби зірки, що впали на землю.

Повіки ставали важчими. Холод уже не здавався таким нестерпним — тепло тіла поруч зігрівало краще за будь-який камін. Вогні ратуші почали розпливатися, танути, перетворюватися на золоті плями.

Еліна заплющила очі.

Останнє, що вона відчула перед тим, як провалитися у сон,
— його серцебиття під щокою.

ЧАСТИНА 6

Більше не було холоду. Не було нічого. Тиша. Безперервна тиша, яка, здавалося, буде вічною. Але цей спокій почав порушувати незвичний звук годинника. Клац-клац. Клац-клац. Клац-клац. Еліна відкрила очі.

«Де я?» — мелькнула думка. Клац-клац. Вона сиділа на ліжку в якійсь кімнаті. «Невже мене знайшли і принесли в замок?». Але, опустивши погляд, вона побачила на собі той самий червоний кожух. Ні. Служниці роздягнули б принцесу. Ця кімната не була їй знайомою. Тут все було обвішане темно-синіми гобеленами із чорним крилом. Ні меблів, ні вікон не було. Лише двері. Вона пішла до них.

Наблизившись, вона почула чийсь голоси і... черговий клац-клац. Годинник. Але де? Голоси обговорювали щось дуже важливе. Вони долинали з-за дверей. Чоловічі. Один — глибокий, спокійний. Другий... Вона завмерла. Другий голос вона впізнала б будь-де. Будь-коли. Це був голос, який читав їй казки в дитинстві. Голос, який називав її «моя маленька зірочко». Голос її батька.

Вона відкрила двері і потрапила в ще одну кімнату. В якій

навколо круглого столу з купою паперів стояло двоє чоловіків. Схоже, що вони її не бачили.

— ...домовилися інакше, — говорив чоловік у короні. — Ти обіцяв підтримку в раді. Натомість твої люди голосують проти кожного мого указу.

— Часи змінюються, Терене, — відповів її батько. Голос був холодним. Чужим. — Рада бачить слабкість. А слабких королів не терплять довго.

— Це погроза?

— Це правда.

Обоє чоловіків застигли, ніби час зупинився. Еліна не знала, що робити, окрім як іти до наступних дверей в іншому кутку кімнати. Проходячи повз чоловіків, вона придивилася до їхніх фігур: її батько — молодший, без сивини у скронях, але з тими самими блакитними очима, що передалися їй у спадок. Коли вона відвернулася, то знову почула голос. Різко глянувши в бік, де до цього стояв король з її батьком, вона побачила лише фігуру батька і двох гвардійців.

— Зробіть це тихо, — сказав батько, не озираючись. — І переконайтеся, що нікого не залишиться.

— А дитина? — запитав один із вояків.

Коротка пауза.

— Нікого.

Фігури знову завмерли. В грудях в Еліні стислося. Стало важко дихати. Клац-клац. Клац-клац. Чулося на фоні. Вона різко побігла до дверей і вибігла з цієї страшної кімнати.

Вона опинилася у рідних стінах замку. Але все було по-інакшому. Інші картини, інші вітражі, більше синього, ніж звичного їй червоного. В коридорі було пусто. Вона повільно робила свої кроки, ступаючи бархатними доріжками. Клац-клац. Клац-клац. Зненацька з-за повороту побігла якась жінка. Еліна не встигла повернутися, як та зникла в неї за плечима.

Ще одна. А потім чоловік, а далі воїни, слуги. Люди метушилися, бігли і зникали в іншому кутку коридору.

— ПОЖЕЖА! ПОЖЕЖА! — кричали слуги.

І правда. Дівчина не помітила одразу, як з-за того рогу коридору почали з'являтися злі язики полум'я. Її знову наповнив страх. Вогонь з'явився і позаду, туди, куди бігли люди. Вони зникали прямо у вогні, розтаючи у ньому, як сніг на сонці. Принцеса не знала, що робити. Вогонь з'являвся всюди і нізвідки. Нарешті в кінці коридору вона побачила нові двері. Їх там не було ще мить тому. Вона швидко побігла туди, поки її шкіру вже починало обпікати.

Чулися незліченні крики. Довгі, протяжні. Важкі і невтомні. Кричали чоловічі голоси і жіночі, дитячі, вони зливалися в одну сумну тугу, яка наповнювала все навколо.

Нарешті двері. Вона впевнено смикнула їх і увірвалася всередину. Але гомін не зник. Такий же протяжний і довгий. Але тепер... Красивий? Піднявши очі, Еліна усвідомила, що стоїть у величній залі якогось собору. Такого вона ще ніколи не бачила. Навіть королівська капела — гордість їхнього замку — здавалася б тут убогою хатинкою. Стіни здіймалися так високо, що губилися в золотавому мареві, ніби стеля була не каменем, а самим небом. Вітражі — величезні, на всю стіну — горіли кольорами, хоча ззовні не було жодного джерела світла. Сині, пурпурові, золоті — вони розповідали історії, які Еліна не могла прочитати, але відчувала серцем.

Між колонами з білого мармуру плив дим, але не той, від якого вона щойно тікала. Цей пах ладаном і чимось солодким, квітковим, ніби посеред зими розцвів цілий сад.

І музика зі співом. Тепер вона чула її чітко. Це були ті самі голоси — крики, які переслідували її в коридорі. Але тут вони переплелися, злилися, перетворилися на щось інше. На спів. Сумний і водночас світлий.

Довгі шеренги лав тягнулися вздовж центрального нефу —

темне дерево, відполіроване тисячами рук. На них сиділи люди. Сотні людей. Може, тисячі. Еліна повільно пішла вперед. Її кроки не лунали — підлога ковтала звук, ніби сама була живою.

Чим ближче вона підходила до вітаря, тим гучнішим ставав спів. Тим яснішим — світло. Тим важчим повітря, ніби воно було насичене чимось, чого не можна вдихнути, але можна відчувати.

Вітар з усіх боків був оточений зеленню і квітами: а троянд тут було найбільше. Все буяло життям. Біля вітаря стояли двоє. Вони співали. Це була чиста мелодія, що нотами підіймалася догори, до тієї невидимої стелі, і розчинялася в золотавому мареві.

Еліна зупинилася за кілька кроків від них. Ноги не слухалися далі. Це були король і королева. Але не її батьки. А ті, чий обличчя вона бачила кам'яними на постаменті. Королева дивилася на неї. Її карі очі були сумні і глибокі — ніби хотіли чогось від неї, що вона не могла дати.

— Він тебе чекає, — ледь ворухнула королева головою. — Там.

У бічному нефі, в тіні колони, спершись плечем на колону, стояв хлопець. З очима, які вона впізнала б будь-де.

Ед.

Він теж був тут. У цьому сні. У цьому соборі, але як? Він глузливо стояв і посміхався.

— То ти справді принцеса? — нарешті зронив він. Його голос не загубився у піснях, а так само пронісся під склепінням собору.

Еліна не змогла заговорити. Тільки кивнула.

— Угу.

Хлопець засміявся. Він відштовхнувся від колони і повільно пішов до вітаря. Яке ж їй було здивування, коли вона побачила його одяг: королівський кафтан, шитий синьою і золотою тканинами. Еліна дивилася, як він підходить до королеви і на

мить зупинився перед нею, щоб отримати її згоду. Вона ніжно посміхнулася та ледь помітно кивнула.

Ед нахилився до вітваря, під яким серед зелені і квітів палали червоним троянди. Він простягнув руку і зірвав одну — найяскравішу, шипи впилися йому в шкіру, але він не здригнувся. Тримавши ружу в руках, він повільно став поруч із батьками. Там, де мав стояти завжди.

І лише зараз Еліна зрозуміла, що вже бачила постать королеви. На портретах перед підготовкою до бенкету. Той портрет був обгорілий.

«Це вона!» — закричала дівчина сама до себе. «Невже вони всі...». Дівчина підійшла ближче і стала перед довершеною сім'єю. Сім'єю, якій не судилося відбутися.

Едвард знову посміхнувся. Як завжди. І простягнув троянду.

— Така ж червона і колюча, — сказав він тихо, — як ружа.

Щось в середині неї тьохнуло. Клац-клац. Вона знову почала чути цей страшний звук годинника. Не думаючи, вона торкнулася його руки і троянди. І відчула... неймовірний холод.

Собор почав танути — стіни розпливалися, як акварель під дощем. Вітражі тріскалися беззвучно, осипаючись кольоровим пилом. Люди на лавах розчинялися в золотавому мареві, один за одним. За мить зник і Ед.

Була тиша.

Клац. Клац. Клац. Клац. Клац...

ЧАСТИНА 7

Еліна відкрила очі.

Ранкове сонце сліпило, але не гріло. Холод був такий пронизливий, що здавалося — він проріс у кістки і став частиною тіла. Небо над нею було світлим і ясным. Світанок. Чи вже ранок? Вони лежали на снігу, притулившись одне до одного. Але тепла вже не було.

Ед.

— Еде? — прошепотіла вона.

Тиша.

— Еде, прокинься. Мені таке наснилося... Ти не повіриш...

Вона ворухнулася, намагаючись повернутися до нього обличчям. Його рука сковзнула з її талії і безвольно впала на сніг.

— Ед?

Вона підвелася на лікті. Глянула на нього.

І світ завмер.

Він лежав нерухомо. Очі заплющені. Обличчя спокійне — таке спокійне, яким вона ні разу не бачила його за вчорашній

вечір. Губи ледь посміхалися. Та сама крива посмішка, тільки тепер — застигла.

На його віях лежав сніг. Він не танув.

— Ед... — Еліна поклала долоню йому на щоку.

Крига. Його шкіра була як крига.

— Ні... — прошепотіла вона. — Ні-ні-ні, Еде, прокинься!

Вона затрясла його за плечі. Обличчя залишалося нерухомим. Та сама посмішка. Ті самі заплющені очі.

— ПРОКИНЬСЯ!

Її голос зірвався на крик. Луна понесла його між надгробками, відбила від стін склепів, розсипала по засніжених деревах.

Ніхто не відповів.

Еліна притиснулася до нього — до його холодного, нерухомого тіла — і закричала. Сльози текли по щоках і замерзли на його кожусі.

— Це я... — схлипувала вона. — Аби ми пішли до... Якби я не... Аби ми...

Вона плакала довго. Може, хвилини. Може, десятки хвилин. Сніг падав на них обох — на живу і мертвого — і поступово вкривав білим саваном.

А потім вона помітила. Його рука. Та, що впала на сніг. Вона була стиснута в кулак. Еліна обережно розтулила його пальці — задубілі та негнучкі — і побачила.

Троянда. Та сама... Її пелюстки були м'якими, ніби щойно зірвані. На стеблі — шипи, а на шипах — застигла кров.

«Така ж червона і колюча, як ружа».

Еліна взяла троянду тремтячими руками. Притиснула до грудей.

«Може, — подумала вона крізь сльози, — може, він нарешті там, де мав бути. З ними. Зі своєю сім'єю».

І ця думка — єдине, що дало їй сили підвестися. Було нестерпно холодно. І пусто. Знову. Вона щось знайшла

буквально за один вечір і знову все втратила. Було ще гірше, ніж коли вона вчора вийшла із замку.

Місто прокидалося після святкування. На вулиці потроху починали виходити люди. Сторожа ходила і слідкувала за порядком. До ринку вже прийшли ранкові торгаші. Еліна йшла повз усіх, не помічаючи ні холоду, ні кашлю, який час від часу починав дерти горло. В кармані вона тримала троянду, яка нестерпно дерла їй руку. Це єдине, що вона ще відчувала.

Головною вулицею вже рухались поодинокі повозки. Заспані люди і тварини не хотіли швидко ходити, тож все було повільним і неспішним. Дівчина не знала, куди йде. Ноги несли самі — повз знайомі вулиці, повз пекарню пана Тонса, де вже димів комин, повз таверну «Сліпий кріт», де хтось вимітав вчорашнє сміття за поріг. Повз усе те, що ще вчора здавалося таким живим, а тепер було лише декорацією до її горя.

Біля міських воріт було людніше. Селяни, що приїхали на святкування, тепер розверталися назад — до своїх маленьких хатинок, до простацького життя, про яке Еліна так мріяла ще вчора. Повозки скрипіли, воли мукали, хтось прощався з родичами, хтось рахував виторг за продані товари.

Еліна зупинилася.

Одна повозка стояла трохи осторонь. Стара, з облізлою фарбою і кривуватим колесом. На ній сиділа літня жінка в простому кожусі, чекаючи, поки її чоловік закінчить прив'язувати останні мішки.

— Далеко їдете? — почула Еліна власний голос.

Жінка підняла очі. Змірила її поглядом — червоний кожух, розпатлане волосся, заплакане обличчя. Але не запитала нічого. Просто кивнула.

— До Гаю, це село на тому кінці річки.

— Чи не могли б ви... — вона запнулася. — Чи можу я поїхати з вами?

Жінка і чоловік переглянулися.

— Втікаєш від когось, дівко? — прямо запитав старий.

Вона певно й хотіла сказати «ні». Хотіла збрехати, як брехала весь вчорашній вечір. Але потрібних слів не знайшла.

— Від усього, — прошепотіла вона.

Чоловік довго дивився на неї. Потім кивнув.

— Сідай ззаду. Там сіно, буде тепліше.

Вона не подякувала. Не змогла. Просто забралася на повозку і вмостилася серед мішків і сіна. Витягла руку з кишені — долоня була подряпана шипами, кров змішалася з талим снігом. Але троянда була ціла.

Повозка рушила. Заскрипіли колеса. Місто почало віддалятися — спочатку ворота, потім мури, потім шпилі соборів і веж. Останнім зник замок — той, що стояв понад містом, спостерігаючи за добробутом жителів. Чи за їхніми гріхами?

Еліна відвернулася і більше не дивилася назад.

Десять годин жінка обернулася до неї.

— Їсти хочеш?

Еліна похитала головою.

— А може, теплого? В мене є трохи відвару. — Усміхнулася старенька. — Давай, доню, бачу ж, що нічого не їла.

Дівчина погодилась, а старенька швидко дістала з якогось латаного мішка глечик і сунула Еліні. Як же гарно зігрів тіло той бульйон. Тіло. Але не душу.

— Як тебе звати, доню? — запитала стара, не забираючи глечик.

Ледь відірвавшись від теплого напою, дівчина на мить задумалась. Поглянула ще раз на дорогу, якою вони їхали.

— Ружа, — сказала вона.

ПІСЛЯСЛОВО

Ідея цього твору народилася у 2018 році. Взимку на шкільному принтері у смілянському ліцеї було надруковано перший примірник «Різдвяної історії». Так у своїй першій редакції цей твір проіснував більше семи років.

У 2026 році я вирішив повністю переоцінити його. Так із дитячої казки виросла повноцінна повість-трагедія.

Цей твір буде розповсюджуватися **безкоштовно**, як данина початку мого творчого шляху.

